

האליזר

עלון לשבת קודש

בס"ד

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

להצלחת כל התורמים לעלון, הם ובני משפחותיהם יתברכו בכל הברכות והישועות

נושא השבוע: זהירות בדרכים[ו]

יד' אב תשפ"ה 1587 (שנה ל')

ההפטר: "נחמו נחמו" (ישעיה מ)

פרשת ואתוזן - שבת נוזמו

"ואתם הלבקים בה' אלוהיכם זויים כולכם היום" (ד, ה)

ועולה השאלה: והרי עיקר החיים של יהודי הם בעולם הבא, שהוא עולם שכולו טוב, אם כן כיצד זה מסתדר עם המשך הפסוק "חיים כולכם היום"? היות והעולם הזה הוא אמצעי לזכות לחיי העולם הבא על ידי לימוד התורה וקיום המצוות, לכן נאמר "חיים כולכם היום" לומר לנו שהחיים מתחילים כבר בעולם הזה, שאנו מקיימים את המצוות בפועל אנו זוכים לחיים ממש, לדוגמא בקיימנו את מצוות "ונשמרתם לנפשותיכם" אנו נזהרים בלכתנו בדרך ונוהגים על פי כללי הזהירות בדרכים, אנו קונים לעצמנו חיים בעולם הזה ממש ושכרנו רב לעולם הבא. בעצם דבקונו בתורה ובמצוות הכתובות בה, אנו מזכים את עצמנו בחיים שמורים ומוגנים בעולם הזה ולחיי נצח בעולם הבא.

"ונשמרתם מאוד לנפשותיכם" (ד, טו)

היה הכתוב צריך לומר "ונשמרתם את נפשותיכם", אם כן, מה משמעות הלשון "ונשמרתם"? בפסוק זה נרמזת המצוה של שמירת הגוף והבריאות, "ונשמרתם מאוד" - השתדלו לשמור על בריאות גופכם, "לנפשותיכם" - למען נפשותיכם, היות וחולי הגוף מביא להחלשת הנפש. (מעיינה של תורה) אחד הגורמים העקריים לחולי הגוף הינו נושא "זהירות בדרכים" כלומר כשאדם מקפיד לשמור על כללי הזהירות הן כהלך רגל והן כנהג הוא זוכה לשמור על בריאות גופו ובריאות הסובבים אותו לבל ינזקו.

ונשמרתם מאוד לנפשותיכם

סיפר הרב יצחק זילברשטין שליט"א: בשכונה מסוימת היו מבוגרים וילדים עוברים את הכביש שלא במעבר חציה והיו מסתכנים ומסכנים את עצמם ואת נהגי הרכבים. לכן העיריה החליטה להציב גדר שתחצוץ את הכביש הסואן לשניים ותמנע מהולכי הרגל לחצות במקומות האסורים אלא רק במעבר חציה. ואכן לאחר עבודה מאומצת ומהירה הותקנה הגדר ההפרדה. התושבים היו בטוחים שעכשיו תבוא הרווחה והילדים יעברו את הכביש רק במעברי חציה המסודרים, אולם לא עברו שעות ספורות מהשלמת הגדר לאורך הכביש וכבר נפרצו בה פרצות...מה אתם חושבים וכי התושבים המתגוררים באזור יהיו מוכנים להאריך את דרכם בעוד כמה עשרות מטרים עד למעבר חציה הקרוב? מה פתאום, הרי אצה להם הדרך! לכן באו כמה "חכמים" והורידו שניים שלושה שלבים מהגדר הארוכה ובפירצה זו גרמו לאלפי ילדים להסתכן ולעבור בצורה לא בטוחה. על זה התבטא הרב, שמי שפרץ את הגדר עבר על עוון של גרימה ל"שפיכות דמים" וגם על עוון "לא תשיג גבול רעיון" ותמהני מי יכול לשאת על עצמו עוון שכזה! (עלינו לשבח דברים א עמ' קמ-קמא)

הזהירות בידנו!

השקפת היהדות

כשהיה מנהל ארגון "ונשמרתם" ילד הוא למד בבית ספר בשיקגו שבארה"ב. מול בית הספר, מעבר לכביש היה מגרש משחקים, הוא רצה לעבור אותו כדי לשחק שם ולכן ירד לכביש מאחורי מכונית חונה [שלא במעבר חציה] ופתאום הגיח רכב שנסע

ע"פ "אור החיים" אופק ת"א * לא לעיין בתפילה * שקיעה 7:26-7:32 * סוף זמן ק"ש 8:41-8:43

כניסת שבת: 7:12 יציאת שבת: 8:02 יציאת שבת: 8:54

במהירות והגיע עד סמוך אליו ורק בחסדי ה' הצליח לעצור בחריקה בשנייה האחרונה. אחיו שעבר כמותו מספר שנים קודם נהרג ר"ל, ואח שלישי נפצע בתאונה דומה. לכן אם אין מעבר חציה או רמזור בסביבה, נחפש נקודת חציה שלא בסמוך למכוניות חונות כדי שנוכל לראות את המכוניות המתקרבות ואף הנהגים יוכלו לראות אותנו וכבר אמר חכם אחד: עדיף לאבד רגע בחיים ולא את החיים ברגע!!

במחקר שהתבצע לפני שלוש שנים התברר כי 36% מהולכי הרגל נהרגו כשחצו כביש במקום שאין מעבר חציה או רמזור. 25% מהולכי הרגל נהרגו במעבר חציה או רמזור, ו-38% מסיבה לא ידועה. דבר המלמד אותנו עד כמה אנו צריכים כהולכי רגל להישמר ולהיזהר ולא לעבור במקום שאין בו מעבר חציה או רמזור, וגם אז לא לחשוב ש"קנינו" את מעבר החציה ויש לחצות במשנה זהירות, בפרט שאנו בתקופת חופש הגדול, צריכים אנו לשמור על ילדנו ביתר שאת ולשמש דוגמא עבורם כיצד לחצות כביש נכון.

האופנים שלא נקנו

מעשה שהיה

שמי אברהם, בכל שנה אני מחכה לחג פסח, פסח הוא חג נפלא ואני אוהב אותו מאוד. שנה אחת חייתי לפסח במיוחד, וכ"כ למה? היתה לי תוכנית גדולה, "לגנוב" את האפיקומן של סבא, כי מי שמצליח מותר לו לבקש מתנה גדולה במיוחד שהוא מאד משתוקק לקבלה. הבעיה שקשה להשיג את האפיקומן כי גם אחי רוצים להצליח להשיגו. שנה אחת הצליח אחי "לגנוב" את האפיקומן והוא ביקש סדרה מיוחדת של ספרים, שנה קודם הצליחה אחותי "לגנוב" את האפיקומן וביקשה טייפ ואוזניות. אחי כבר גדלו, אחי חגג בר-מצווה ואחותי עלתה לסמינר, לכן היו לי סיכויים טובים להצליח ולבקש בתמורה אופניים חדשים. האופניים שלי היו נמוכים וישנים וכמה חלמתי על אופניים גדולים ונוצצים עם מחזירי אור אדומים וכיסא מרופד. אבל חששתי מאופנים חדשות עם הילוכים, כי שמעתי על תאונות דרכים רבות בו היו מעורבים אופנים על כן התלבטתי מה ארצה לקבל כמתנת אפיקומן?

"אברהם, אתה רוצה ללכת לעזור לסבא? סבא זקוק לעזרה עם הספרים" שאלה אותי אמא. התנערתי מיד מהרהורי ומיהרתי לביתו של סבא כשביתי קופסאות אוכל עבורו. מאז שסבתא נפטרה הבית השמח של סבא הפך לעצוב, הבית היה תמיד שוקק חיים, נכדים היו עולים לבקר והיו מתכבדים בפרוסת עוגה חמה מסבתא ובצביטה על הלחי מסבא. סבא היה מתעניין מה למדנו בתלמוד תורה ואיזה ציון קיבלנו במבחן ותמיד היתה שמורה בכיסו חבילת עדשים צבעוניים לתת לנכד שנראה מצוברה. אבל עכשיו הכל אחרת, העיניים של סבא נהיו עמוקות ועצובות ואפילו הקירות של הבית שלו נראים קודרים ועצובים. וכל פעם שאני עובר ליד התנור אני מרגיש שגם הוא עצוב מאד כי כבר אין ממנו ריחות נעימים של עוגות שמרים וחלות טריות לכבוד שבת.

סבא פתח לי את הדלת: "שלום אברהם, הכנס" הזמין אותי נגשתי לארון הספרים וכבר הייתי עסוק בהוצאת הספרים והנחתם על השולחן הגדול בסלון. סבא הדריך אותי כיצד לנערם ולהניחם בזהירות בחזרה בארון, תוך כדי נייעור הספרים נזכרתי בשולחנות השבת השמחים שהכיר השולחן הזה, האווירה היפה, דברי התורה, הזמירות והמאכלים המיוחדים, כל אלו הפכו לנחלת העבר. והיום השבתות עצובות מאוד, סבא לא אוהב לבוא ולהתארח בסעודות השבת אצלנו או אצל הדודים האחרים אף שמבקשים ממנו ומנסים לשכנעו בכל דרך אפשרית, כשסבא מסרב ואומר: "אני מעדיף להישאר לבד בבית ולא לגרום לטרחה או להכביד עליכם" היה חותם את הנושא על אף מחאותיה של אמא.

"מעניין למה סבא מעדיף להישאר לבד?" תהיתי בליבי "ואולי סבא פשוט לא מבין עד כמה אנו רוצים שהוא יגיע להתארח אצלנו?" אם הוא היה יודע כמה אנו משתוקקים שהוא יתארח אצלנו ודאי היה מגיע. אחרי שהגעתי למסקנה המפתיעה הזו ניסיתי לתכנן מה לעשות כדי לשכנע את סבא שיבוא, סתם לומר לו זאת זה לא יעזור, הוא שמע זאת עשרות פעמים, צריך לומר לו בדרך אחרת! ניסיתי לחשוב על רעיון מקורי אך ללא הצלחה.

סיימתי עם הספרים והמשכתי לעזור לסבא לנקות את שאר הבית בסיום היום לאחר שאכלנו ארוחת ערב נעימה ביחד נפרדתי מסבא. בלילה שכבתי במיטה וניסיתי לחשוב על רעיון מיוחד, המון רעיונות עלו במוחי אך את כולם פסלתי. רגע לפני שנרדמתי הבריק במוחי רעיון, אמנם לא קל לביצוע אך ידעתי כי למען סבא האהוב אני הולך לבצעו.

ליל הסדר הגיע השולחן היה ערוך בחגיגות, תפסתי מקום ליד סבא כדי שאוכל "לגנוב" את האפיקומן בקלות. כשסבא קם מהכסא נטלתי את האפיקומן והחבאתי אותו עמוק במגירת, חיכיתי בקוצר רוח לשלוף את האפיקומן ולומר את בקשתי לסבא. מזווית עיני הבחנתי באחי הקטנים המחפשים את האפיקומן... סוף סוף הגיע הרגע, אבא הכריז "צפון" וכולם חיכו במתח לראות מי הצליח לתפוס את האפיקומן, הוצאתי אותו מהמחבוא וכחכחתי בגרוני "אני רוצה..." התחלתי לומר, האופניים הנוצצים עמדו מול עיני, גירשתי את המראה ממחשבתי והמשכתי "אני רוצה לבקש ממך סבא, מתנה לאפיקומן ש... תגיע אלינו כל שבת".

שקט מוחלט השתרר בשולחן, אף אחד לא ציפה לבקשה כזו, כל העיניים נתלו בסבא שדמעה נרגשת נתלתה בזווית עינו "אתה בטוח שזה מה שאתה רוצה?" שאל בקול נרגש והחליק לטיפה על לחיי. אחרי החג שישאלו אותי כולם היכן האופניים ויתפלאו שוויתרתי על מתנה גדולה ונחשקת, אך אני יודע שקיבלתי מתנה גדולה הרבה יותר... העיניים הנוצצות של סבא יקרות לו יותר מאופנים נוצצים וממחזירי אור זורחים וזוהרים ככל שיהיו...

(מרווה לצמא)

הלכות זהירות בדרכים [ו]

פינת ההלכה

הולך רגל [ו]

א. הולך רגל [שזה בעצם כל אחד מאיתנו או מילדנו] חייב ללמוד ולדעת את הכללים של הזהירות בדרכים (ס' זכות וגשמרתם לגר"א פינהגלר), ומחויב על פי התורה לשמור ולקיים את כללי זהירות אלו (משפטי התורה לגר"א שפי"ח סי' ל, נתיבות החיים לגר"א מורסקי שער ז פ"א ס"ב וס"ג וס"ד דעת כל גדולי ישראל). שנאמר: (דברים ז, ט): "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם", וכן נאמר (דברים ז, טו): "רק השמר לך ושמור נפשך" (ואין למו מכשול לגר"א ישראל ח"ד פ"ח).

ב. אסור לחצות כביש ברמזור אדום אפילו שהוא ממחר להגיע לתפילה בבית הכנסת וכל שכן תלמיד להתפלל בתלמוד הורה אע"פ שאין רכב מתקרב. וגם אין לסמוך על הכלל ששלוחי מצוה אינם ניזוקים (הרב יצחק זילברשטין צ"ע עליו לשבח דברים ח' עמ' קמב-קמג).
הטעמים: * היות ויש בזה חשש חמור של סכנה ופיקוח נפש, מאחר ולפעמים הנהג רוצה להספיק את האור הירוק שהוא אור אדום להולכי רגל.

* כשחוצה באור אדום הוא מסכן גם את יושבי הרכב כיוון שמאלץ את הנהג לעצור בפתאומיות.
* כשחוצה את הכביש באור אדום יש בכך משום "לפני עיוור לא תיתן מכשול", כי ילדים קטנים יראו אותו ויעשו כמותו ולהם אין את שיקול הדעת ונמצא שמהווה מכשול לאחרים.

* אין לסמוך על הכלל "שלוחי מצוה אינם ניזוקים" (פסחים ה:) כיוון שהסכנה מצויה (עליו לשבח דברים ח' טו). במקום שיש מדרכה להולכי רגל וצמוד אליו שביל לאופנים, אין ללכת בשביל של האופנים משום שעשויים לנסוע בשביל זה אופנים וקורקינט חשמלי במהירות גבוהה היכולים לפגוע בו ח"ו. וגם אם צריך לחצות שביל כזה צריך להתבונן היטב לשני הצדדים לפני שעובר, שלא מתקרבים אופנים וקורקינט חשמלי במהירות, ואז יעבור (הרלב"ד בהנחיות להולכי רגל).

ד. בערב שבת סמוך לכניסת שבת יזהר מאוד כשחוצה את הכביש לפי שיש רכבים הממהרים בדרכם בגלל כניסת שבת המגיעה ונוסעים במהירות שלא כדין, ויש חשש שלא יבחינו בו או שלא יעצרו בזמן ויסתכן (נתיבות חיים שער ז פ"ב ס"ב).

ה. אם צריך לחצות את הכביש ויש בקרבת מקום מעבר חציה או רמזור צריך לחצות שם ע"פ כללי הזהירות הידועים ולא במקום אחר (נתיבות חיים שער ז פ"ב ס"ב ס"א-טו, זכות וגשמרתם עמ' 62-57): דהיינו

[ברמזור- לעבור רק כשהרמזור ירוק (באדום אסור), לפני שעוברים מתבוננים לכל הצדדים שלא מגיעה מכונית במהירות, וכשעוברים לא להתעסק בשום דבר שמסיח את הדעת (לשוחח בנייד, נגן וכדו'), עוברים בהליכה ולא בריצה וכדו'] (נתיבות חיים ס"ב וס"ג, ס"י וס"ק 10, זכות וגשמרתם עמ' 51).

במעבר חציה- אין להתפרץ לכביש, יש להסתכל לכל הצדדים לפני שחוצים ולוודא שהכביש פנוי, אם הכביש לא פנוי יש להמתין עד לעצירה מוחלטת של הרכבים ליד מעבר החציה אז לעבור, וגם אז לוודא שאין רכב אחר שעוקף את הרכב שעצר לנו ורק אז עוברים, אם שדה הראיה חסום ע"י מכוניות שחונות סמוך למעבר חציה (שלא כדין!) אין לעבור שם, בזמן המעבר לא יתעסק בדברים שמסיחים את הדעת

(בנייד, נגן וכדו') (נתיבות חיים שער כ ס"י-ל, בזכות וגמלתם ס).

דוגמא ממעשה שהיה: נערה בגיל תיכון ירדה מאוטובוס של אגד בכביש בין עירוני באזור הערבה. היא רצתה להספיק לתפוס את האוטובוס השני שמגיע למושב שלה והיה בצד השני של הכביש. אנשים אותה לנהג האוטובוס לחכות ואז היא בלי להסתכל ימינה ושמאלה התפרצה לכביש כדי להגיע לצד השני עבר רכב פרטי ודרס אותה ה"י (בזכות וגמלתם עמ' 9).

ו. גם הנוסע באופנים רגילות ומגיע למעבר חציה או רמזור צריך לרדת מהאופנים להחזיקם לצידו ואז לעבור רגלית לפי כל כללי הזהירות בדרכים הידועים להולך רגל [סעיף קודם] (הכל"כ"ד).

דוגמא ממעשה שהיה: סיפר אברך אחד שגר באשדוד: כל בוקר אני נוסע באופנים רגילות לכולל שלי מאזור ז' לאזור ט' וחוצה את שד' ירושלים בצומת רבינו גרשום.

באותו בוקר הגעתי כשאני רכוב על האופנים לכוון מעבר החציה וראיתי שרכב ובו נהגת נע לכוון מעבר החציה במהירות ופתאום החל להאט, הבנתי לתומי כי היא האטה משום שראתה אותי ולכן התחלתי לעבור את הכביש כשאני רכוב עם האופנים, אך אני רואה שהיא לא עוצרת אלא ממשיכה לנסוע באטיות ולהתנגש באופנים שלי. מיד קפצתי מהאופנים מטר אחורה ואז המכונית עלתה על האופנים, מהמכונית יצאה בחורה ואמרה שחבר שלה בבית חולים והיא היתה שקועה במחשבות [יכול להיות שהיתה שקועה בנייד....] ולא שמה לב שאני חוצה את הכביש והיא למעשה האטה בגלל שהגיעה לצומת ... באותו רגע לא הרגשתי כאבים ומרוב הודאה לה' על הצלתי פטרתי אותה לשלום ולא לקחתי פרטים ולא תשלום על הנזק [דבר שהצטערתי עליו אחר כך כי אחרי יומיים התחילו הכאבים למשך מס' חודשים ונאלצתי לעשות פיזיותרפיה ועוד טיפולים עד שחזרתי לעצמי, הלכתי לעירייה כדי שיחפשו את המקרה במצלמות והם מצאו אך לא הצליחו לזהות את מס' רכב הפוגע....].

אנו לומדים ממקרה זה כי אין לנסוע במעבר חציה עם אופנים אלא יש לרדת מהם, להסתכל היטב לצדדים ולבצע הערכת מצב אם לעבור או לא. מה שאין כן כשאדם רוכב על אופנים השיקול שלו מוטעה כי-הוא לא יכול לתפוס טוב את המצב וכל שכן שלא יכול ליצור קשר עין עם הנהג ולוודא שהבחין בו.

דבר שני אין לחצות במעבר חציה אלא רק לאחר שנהג המכונית עוצר עצירה מוחלטת ליד מעבר חציה, אם הוא נוסע באטיות זה לא מבטיח שהוא אכן ראה את הולך הרגל, גם קשר עין לא מבטיח- יכול להיות שהנהג טרוד באיזה עניין ובוהה בכביש – הדבר היחיד שמבטיח שהנהג ראה את הולך הרגל זו עצירה מוחלטת ליד מעבר חציה!!!

ז. אם צריך לחצות את הכביש ואין בקרבת מקום רמזור או מעבר חציה אפשר לחצות את הכביש ע"פ התנאים הבאים:

◎ מיקום המעבר יהיה באופן ששדה הראיה יהיה פתוח לשני הכיוונים ולכן אין לחצות בין שתי מכוניות [כדי שהולך רגל יראה לנהגים והוא יראה אותם] (בזכות וגמלתם עמ' 83-80).

דוגמא ממעשה שהיה: לפני מס' שבועות נתבשרנו לצערנו ה"י, על תאונת דרכים שהתרחשה ביום שישי בצהריים ברח' נחל הירקון באשדוד שליד חוף הים. בחור בן 14 שהיה בדרכו מהחוף הנפרד לביתו שמחוץ לעיר רצה לחצות את הכביש במקום שלא היה מעבר חציה כדי לתפוס את האוטובוס שמעבר לכביש, הוא חצה את הכביש במקום שמצד אחד היתה מכולה ומצד השני רכב חונה כך שהוא היה מוסתר וכשיצא לכביש הגיעה מכונית פרטית במהירות ופגעה בו ר"ל.

וכן לא יחצה כביש במקום שהוא מתעגל כוון ששדה הראיה מוגבל.

◎ ישתדל לעבור את הכביש במקום מואר ולא חשוך (בזכות וגמלתם עמ' 83).

◎ לפני שרוצה לעבור יסתכל ימינה ושמאלה לראות שהכביש פנוי.

אם מדובר בשני נתיבים צריך ששניהם יהיו פנויים [ולא מספיק שאחד יהיה פנוי] (הכל"כ"ד, ס"ס עמ' 25).

אם נהג המכונית ראה שהוא רוצה לחצות את הכביש ועצר לו: אם מדובר בכביש שיש בו נתיב אחד יכול לחצות בזהירות, אך אם מדובר בשני מסלולים [אפילו נגדיים] - לא יחצה.

הטעם: מכוניות שעשויות להגיע מאחורי רכב זה לא יודעות שרכב זה עצר לאפשר מעבר להולך רגל, שהרי לא מדובר כאן במעבר חציה ולכן עשויים לעקוף את המכונית שעצרה וח"ו לפגוע בהולך רגל שעובר.

דוגמא ממעשה שהיה: סיפר מנהל "האיחוד": הייתי בדרכי לתפילת ערבית בשטיבלך ברחוב רבי אליעזר בן הורקנוס באזור ז' אשדוד. הגעתי מכוון מרכזון שבטי ישראל והייתי צריך לחצות את הכביש שהוא ללא מעבר חציה לצד השני [כביש דו כיווני]. עצר לי טנדר כדי שאוכל לעבור, אך סירבתי לאור הבעיה שעוררנו בעלון והנהג רכב גוש שהיה מאחורי הטנדר ולא ידע שהטנדר עצר כדי שאעבור "בחוכמתו" עקף אותו במהירות מצד שמאל בנתיב הנגדי .. אך רכב שהסתובב חסם לו את הדרך ... התקדמתי לעבר הטנדר שהיה כעת מאחורי הרכב הגוש ואמרתי לו: "אתה רואה למה לא עברתי כשעצרת לי ...? יכלה לקרות כאן תאונה ח"ו", הוא הסכים איתי.

◎ חוצים בזריזות ובהירות אבל לא בריצה, תוך שמתבוננים לצדדים כל זמן המעבר, אין

להתעסק בגורמים מסיחי דעת בזמן זה (ס"ס עמ' 47, נתיבות חיים שער כ פ"ב ס"י וס"ק 10).

לעלון האיחוד דרוש תורם ותורמים למיזם מחשב נייד במקום הקודם שניזוק ומשמש לעריכת העלון ומערכות נוספות לטובת העלון, אם מדובר בתורם אחד אפשר להקדיש על לוחית שתודבק למחשב בס"ר את דברי התורה במחשב לע"נ לרפואה והצלחה וכו' טל: 08-8644452